

oplysning. (E. Nielsen: Ja!). Det sagde det ærede Medlem, og han har en vis Ret til at sige det, da han selv er Folkeoplyser; men nu vil jeg dog henstille en Tanke til de ærede Medlemmer og spørge dem, om de troe, at den i Grunden holder Stik. Lad os sige, at vi kunde bringe den store, aldeles uoverveitende Mængde af Folket, af Menigmand, op til det Stade af Oplysning, hvorpaa det ærede Medlem, jeg nys nævnte, staaer; lad os antage, at vi kunde gjøre det, skjøndt det vilde jo næsten være umuligt, da det er en meget vanskelig Sag at bringe sine Lærlinge op i Jævnhøide med sig selv; det er meget vanskeligt for den bedste Skolelærer at gjøre det — det erfarer man paa mange Steder — men lad gaae, jeg vil sætte, at man naaede det paa pegede Stade. Stik saa 50,000 eller 100,000 Mand, væbnede og uden Væbne i at bruge Vaaben, men med den kraftige, folkelige danske Oplysning, ud imod Fjenden, saa skulle de Herrer see, hvor de blive af; Fjenden blæser dem bort, og det behøver han ikke megen Kraft for at gjøre. Nei, lad os, mine Herrer, uden paa nogen mulig Maade at undervurdere Folkeoplysningens store Værd — og det er min Mening, at den ved Siden af Væbning og Vaabenovelse er en mægtig Østestang til vort Forsvar — dog være enige om, at uden Vaaben og uden Indøvelse vil selv den meest oplyste og dannede Hær ikke kunne udrette Noget. — Det nytter derhos ikke, at vi ved Folkemøder og paa Grundlovsfester tale varme og høihjertede Ord om, hvad vi skulle offere for „gamle Danmark“ osv., naar vi ikke engang, hvor det gjælder kun 30,000 Rd., ville medvirke Bort til, at en Deel af Landets Ungdom — thi det er jo dog i Grunden den, der her er Tale om — kan faae en Vaabenovelse, som man i Lovgivningen har tiltænkt den. — Jeg vil ikke gjerne misforstaaes, som om jeg virkelig betragtede det som noget saa Overordentligt, og i Anledning af den Indvending, som kom fra en vis Side, at Danmarks Frelse ikke berovede paa denne Indkaldelse, vil jeg sige: Nei, der er her ikke Tale derom, Danmarks Frelse berøver ikke paa et enkelt Stik, berøver ikke paa en enkelt Afdeling, ikke paa dette eller hiint Mandstabs større

eller mindre Uddannelse, men det er et Led i den hele Række, og fremfor Alt er det saa, at her foreligger et Spørgsmaal, som har den mærkværdige Egenstabs i al sin Eidenhed, at man ved Afstemningen derover kommer til at røbe en vis Synsmaade, en vis Sindsetning, en vis Uvillie eller Brangvillie til at bære de større Offre, for at vi kunne møde veltrufte med Hensyn til Indøvelsen, naar det gjælder. Jeg skal derfor, idet jeg beder undskyldte, at jeg har opholdt mig lidt længere, end sommeligt er, ved denne Sag, tillade mig at foreslaae, at vi forkaste alle de Forslag, som jeg nys sigtede til. — Jeg maa endogsaa bedrøve det høitærede Medlem for Noesktide (Hage) med, at jeg i den Grad idag er i disse Sager ministeriel, at jeg stemmer imod hans Ændringsforslag.

Table: Der kan vel være Grund for Medlemmer, der staae meget tvivlende i denne Sag, til at udtale sig og begrunde deres Afstemning, og jeg veed, at jeg ikke er ene-staaende i denne Retning. Der er ikke saa Medlemmer i denne Sal, som idag ville gjøre deres Afstemning afhængig af, hvorvidt der fra Ministerbordet bliver givet et Tilsgn om, at Ministeriet ikke blot vil fortsætte Forretningerne Sessjonen ud, men ogsaa saavidt muligt vil reconstruere sig saaledes, at vi i det Væsentlige ville kunne see det samme Ministerium ved Røret. En saadan Udtalelse er hidtil ikke kommen fra Ministerbordet (En Stemme: So!). Der er kommet den Udtalelse, at Forsteministeren agter at fratæde, og det ikke blot for disse Spørgsmaals Skyld, men ogsaa af Hensyn til sin hele personlige Stilling, anderledes kan jeg ikke forstaae den Udtalelse, der er fremkommen. Jeg kunde være meget tilbøielig til under denne Afstemning at fravige den Stemmegivning, som jeg ved de foregaaende Behandlinger har sluttet mig til med Hensyn til disse Spørgsmaal; thi jeg antager, at det, saasnart Afstemningen er steet, vil komme til at foreligge tydeligt, at Medlemmer, der under de tidligere Behandlinger have stemt mod de Bevillinger, som der her er Tale om, have forandret deres Afstemning, efterat dette Spørgsmaal ikke mere ligger frit og aabent